

Sygn. akt II Ca 241/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Ryng

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2021 roku w Lublinie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko M. P.

o uznanie za bezskuteczną umowy z dnia 28 października 2015 roku o częściowy dział spadku, zawartej w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...), sporządzonego w Kancelarii Notarialnej w L. przez notariusza B. M.

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego L. z dnia 20 marca 2019 roku, w sprawie (...)

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że oddała powództwo w części obejmującej żądanie uznania za bezskuteczną opisaną w tym punkcie umowy w celu egzekucji wierzytelności o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 17190 zł (siedemnaście tysięcy sto dziewięćdziesiąt złotych) za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 13 lipca 2011 roku, zasądzonej na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, wydanym w sprawie II K (...), nabytej przez D. K.,

2) w punkcie II w ten sposób, że zasądzoną od M. P. na rzecz D. K. kwotę 4477 zł (cztery tysiące czterysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu obniża do kwoty 1959,30 zł (tysiąc dziewięćset pięćdziesiąt dziewięć złotych trzydzieści groszy);

II. oddała apelację w pozostałej części;

III. zasądza od M. P. na rzecz D. K. kwotę 408,47 zł (czterysta osiem złotych czterdzieści siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Anna Podolska-Kojtych Dariusz Iskra Andrzej Ryng

Sygn. akt II Ca 241/20

UZASADNIENIE

(rozstrzygnięcie zawartych w punktach I i III wyroku

Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 17 marca 2021 roku)

W pozwie z dnia 27 września 2017 roku, złożonym w tym samym dniu do Sądu Rejonowego L., powódka – D. K., reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła między innymi o:

1) uznanie za bezskuteczną wobec D. K. czynności prawnej jej dłużnika – J. D. (1), dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, polegającej na nieodpłatnym przekazaniu na rzecz siostry – pozwanej M. P. udziału 1/4 w prawie odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...), zapisanego w księdze wieczystej (...), w drodze umowy o częściowy dział spadku, sporządzonej w dniu 28 października 2015 roku w formie aktu notarialnego nr Repertorium A (...) przed notariuszem B. M. w Kancelarii Notarialnej w L., ul. (...), celem egzekucji wierzytelności zasądzonej na rzecz poprzednika prawnego powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. II Wydział Karny z dnia 30 stycznia 2003 roku, sygn. akt (...) (...), z klauzulą wykonalności na rzecz powódki nadaną postanowieniem tego Sądu z dnia 16 kwietnia 2008 roku, sygn. akt (...) (...), zasądzającym od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 17190,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 października 2001 roku do dnia zapłaty;

2) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego obejmujących także opłatę skarbową w kwocie 17 zł od udzielonego pełnomocnictwa oraz koszty postępowania zabezpieczającego (k. 2-5).

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała między innymi, że z treści księgi wieczystej (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy L., oraz aktu notarialnego Repertorium A nr (...) z dnia 28 października 2015 roku wynika, że J. D. (1) przekazał w drodze umowy o częściowy dział spadku, sporządzonej w formie aktu notarialnego repertorium A nr (...), na rzecz swojej siostry M. P. (pозwanej w sprawie) udział 1/4 w prawie odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...). W wyniku dokonanego działu spadku pozwana stała się właścicielką całego lokalu. J. D. (1) jest niespełniającym swoich zobowiązań dłużnikiem D. K. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Z. II Wydział Karny z dnia 30 stycznia 2003 roku, sygn. akt(...) (...), z klauzulą wykonalności na rzecz powódki nadaną postanowieniem tego Sądu z dnia 16 kwietnia 2008 roku, sygn. akt (...) (...), zasądzającego od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 17190 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 października 2001 roku do dnia zapłaty.

Powódka wskazała, że wyzbycie się przez J. D. (1) w dniu 28 października 2015 roku udziału 1/4 w prawie odrębnej własności wymienionego wyżej lokalu mieszkalnego nastąpiło w czasie, gdy jego zobowiązanie względem powódki było prawomocnie zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, sygn. akt (...) (...); co więcej, nastąpiło w krótkim czasie po umorzeniu przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym L. M. W. z powodu bezskuteczności prowadzonej przeciwko temu dłużnikowi egzekucji w sprawie Km (...) z wniosku powódki.

Powódka wskazała również, że w celu wyegzekwowania należności zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, sygn. akt(...) (...), oprócz postępowania w sprawie Km (...) przeprowadzone zostało przeciwko J. D. (1) postępowanie egzekucyjne w sprawie IV Km (...) z wniosku poprzednika prawnego powódki – Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w K.. Postępowanie to również zostało umorzone z powodu bezskuteczności postanowieniem z dnia 21 czerwca 2004 roku. W obu postępowaniach egzekucyjnych na konto wierzyciela nie wpłynęła jakakolwiek wpłata na poczet wierzytelności zasądzonej wyrokiem w sprawie (...) (...). Dłużnik J. D. (1), jak też współdłużnik R. K., do dnia wniesienia niniejszego powództwa nie uregulowali swojego zobowiązania wobec powódki.

*

W piśmie procesowym z dnia 2 marca 2018 roku M. P., reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przypisanych (k. 47-50v).

*

Wyrokiem z dnia 20 marca 2019 roku Sąd Rejonowy L.:

I. „uznał za bezskuteczną wobec D. K. zawartą przez jej dłużnika J. D. (1) z M. P., dnia 28 października 2015 roku w formie aktu notarialnego Rep. (...) sporządzonego przez notariusza B. M., umowy o częściowy dział spadku, w drodze której J. D. (1) nieodpłatnie przeniósł na rzecz M. P. udział 1/4 (jedna czwarta) części we współwłasności objętego księgą wieczystą kw nr (...) lokalu mieszkalnego numer (...) w budynku przy ul. (...) w L., w celu egzekucji wierzytelności zasądzonej na rzecz poprzednika prawnego D. K. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, w sprawie (...) (...), objętej postanowieniem tego Sądu z dnia 12 maja 2014 roku o wydaniu D. K. dalszego tytułu wykonawczego, to jest kwoty 17.190 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 23 października 2001 roku do dnia zapłaty”;

II. zasądził od M. P. na rzecz D. K. kwotę 4477 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k. 159-159v).

÷

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 28 października 2015 roku J. D. (1) w celu pokrzywdzenia wierzyciela – D. K. zawarł z siostrą – M. P. umowę o częściowy dział spadku, polegającą na nieodpłatnym przekazaniu na jej rzecz udziału 1/4 w prawie własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą numer (...), czym spowodował swoją niewypłacalność w jeszcze większym stopniu niż dotychczas oraz umorzenie prowadzonego przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego z powodu braku mienia, przeciwko któremu można by skierować egzekucję.

Sąd Rejonowy ustalił, że umowa została sporządzona przed notariuszem B. M. w L. w formie aktu notarialnego numer Repertorium A (...).

Sąd Rejonowy ustalił, że pokrzywdzenie D. K. dotyczyło niewypłacalności dłużnika w zakresie wierzytelności zasądzonej na rzecz poprzednika prawnego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, w sprawie (...) (...), z klauzulą wykonalności nadaną postanowieniem tego Sądu z dnia 16 kwietnia 2008 roku, zasądzającym od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 17190 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 października 2001 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy wskazał, że wiarygodne są dokumenty urzędowe złożone przez powódkę, ponieważ zostały sporządzone prawidłowo przez uprawnione do tego podmioty i brak w nich oznak podrabiania, czy też przerabiania ich treści, ich autentyczność nie była kwestionowana przez pozwaną, a ich treść nie powodowała, w świetle całego zgromadzonego w sprawie materiału procesowego, żadnych wątpliwości w tym zakresie.

Sąd Rejonowy wskazał, że zeznania świadków J. S., M. S. (1) i J. D. (1) nie zawierają istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych, ponieważ:

a) żaden z nich nie wskazuje jednoznacznie na stan świadomości i wiedzy pozwanej w przedmiocie długu J. D. (1) wobec powódki,

b) żaden z nich nie określa w sposób jednoznaczny wskazywanych przez pozwaną składników mienia J. D. (1), a w każdym razie w taki sposób, aby możliwa była jakakolwiek konkretna identyfikacja składników tego mienia; zeznanie każdego ze świadków tym zakresie jest w istocie rzeczy mało konkretne i nie podlegające weryfikacji, skoro pozwana nie złożyła żadnego dokumentu stwierdzającego przysługiwanie jej bratu J. D. (1) prawa współwłasności jakiejkolwiek nieruchomości.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 527 § 1-3 k.p.c. i wskazał, że J. D. (1) jest dłużnikiem powódki, a podnoszona przez pozwaną okoliczność przedawnienia roszczenia powódki przeciwko niemu nie ma żadnego znaczenia, skoro w świetle przepisów art. 117 k.c. i następnych tylko dłużnikowi, a nie każdej osobie trzeciej, przysługuje prawo odmowy spełnienia świadczenia z powodu przedawnienia roszczenia, a w sytuacji, gdy, jak w tej sprawie, roszczenie jest objęte tytułem wykonawczym, dłużnik powinien spowodować pozbawienie go wykonalności w drodze wytoczenia stosownego powództwa.

Sąd wskazał, że czynność prawna dłużnika (w istocie umowa darowizny) stanowiła czynność prawną, na skutek której osoba trzecia (pозwana) uzyskuje korzyść majątkową, to jest udział we współwłasności nieruchomości lokalowej. Powódka udowodniła, że na skutek przedmiotowej czynności prawnej dłużnik (zbywca udziału we współwłasności) stał się niewypłacalny.

Sąd Rejonowy uznał za całkowicie niewiarygodne twierdzenia pozwanej, że dłużnik powódki ma inne składniki mienia, pozwalające na zaspokojenie przedmiotowej wierzytelności. Dłużnik powódki miał świadomość tego, że dokonując przedmiotowego rozporządzenia udziałem we współwłasności nieruchomości na rzecz pozwanej (jej siostry) działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki (jej wierzyciela).

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 529 k.c. oraz art. 234 k.p.c. i wyjaśnił, że domniemania prawne wynikające z przepisów prawa materialnego stanowią ułatwienia dowodowe, gdyż nakazują organowi stosującemu prawo przyjęcie pewnych, wskazanych w tych przepisach, okoliczności za ustalone w ściśle określonych sytuacjach faktycznych i prawnych i to na stronie przeciwnej ciąży obowiązek udowodnienia okoliczności przeciwnych, o ile nie jest to zabronione przez wyraźny przepis prawa (materialnego).

Sąd Rejonowy wskazał, że na pozwanej spoczywał ciężar udowodnienia, że dłużnik, zbywając na jej rzecz przedmiotowy udział we współwłasności, nie działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (powódki); wskazane wyżej domniemanie jest domniemaniem wzruszalnym, ponieważ nie ma ustawowego zakazu jego obalenia przez zainteresowaną osobę. Pozwana nie udowodniła jednak okoliczności wynikających z jej twierdzeń.

Sąd Rejonowy wskazał, że „dysponowanie” przez dłużnika powódki prawem współwłasności nieruchomości, do których powódka mogłaby skutecznie skierować egzekucję, powinno być wykazane przez pozwaną za pomocą stosownych dokumentów (tytułów własności), a nie samych tylko jej twierdzeń, choćby nawet popartych zeznaniami świadków.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 528 k.c. i wyjaśnił, że nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy to, czy pozwana (jako osoba trzecia w rozumieniu art. 527 § 1 k.c.) wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że jej brat (dłużnik powódki) działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (powódki).

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 20 marca 2019 roku apelację wniosła M. P., reprezentowana przez pełnomocnika, zaskarżając wyrok w całości.

Pozwana zarzuciła „mające istotny wpływ na wydane rozstrzygnięcie naruszenie przepisów:

1. prawa materialnego tj.:

a/ art. 527 § 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że dłużnik J. D. (1) w chwili dokonywania częściowego działu spadku działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, podczas gdy w październiku 2015 r. J. D. (1) był współwłaścicielem łącznie 3 nieruchomości, których wartość znacznie przewyższa przedmiotowy dług,

b/ art. 529 kc poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż powódka udowodniła, że dłużnik w październiku 2015 r. był niewypłacalny, podczas gdy J. D. (1) w roku 2015 nabył w części spadek po zmarłej matce A. D. (1) w skład którego wchodziły oprócz spornej nieruchomości, dwie zabudowane nieruchomości jedna w L. przy ul. (...), a druga w miejscowości L.,

c/ art. 125 kc poprzez jego niezastosowanie i całkowite pominięcie w swoich rozważaniach okoliczności, iż wierzytelność powódki względem dłużnika jest już przedawniona i nie może korzystać z ochrony, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty niniejszej sprawy.

2. prawa procesowego tj.

- art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego, sprzecznej z zebranymi w sprawie dowodami, w szczególności błędne przyjęcie, że:

- umowa o częściowy dział spadku zawarta w dniu 28 października 2015 r. była umową darowizny, podczas gdy w rzeczywistości, jak wynika z zeznań świadka J. D. (1), M. P. przekazała dłużnikowi powódki tytułem spłaty kwotę 10.000,00 zł, ponadto w/w umowa dotyczyła tylko części spadku co nie wyklucza, iż z tytułu działu spadku J. D. (1) otrzyma inną nieruchomość,

- powódka udowodniła, iż dłużnik w chwili dokonania przedmiotowej czynności prawnej był niewypłacalny, podczas gdy egzekucja komornicza przeciwko J. D. (1) (która ma dowodzić niewypłacalności dłużnika) zakończyła się w 15 czerwca 2015 r. natomiast A. D. (2), zmarła w marcu 2015 r. dłużnik był więc współwłaścicielem 3 nieruchomości, z którego mogła zaspokoić się wierzycielka D. K.,

- zeznania świadków J. S., M. S. (1) i J. D. (1) nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych, podczas gdy świadkowie ci wprost wskazują na posiadanie przez dłużnika w chwili dokonania częściowego działu spadku, majątku, z którego może zaspokoić się wierzyciel, a także wskazującego na brak niewypłacalności J. D. (1)".

Pozwana wniosła o „dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach księgi wieczystej o nr LU (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy L., V Wydział Ksiąg wieczystych tj.:

- wniosku powódki złożonego w dn. 18 września 2018 r. o dokonanie w księdze wieczystej nr (...) wpisu prawa własności na rzecz spadkobierców A. D. (2) oraz obciążenie udziału J. D. (2) hipoteką przymusową na okoliczność: istnienia majątku dłużnika, z którego może uzyskać zaspokojenie powódka, ponadto na okoliczność, iż numer księgi wieczystej i oznaczenie nieruchomości, w której dłużnik posiada % udziałów i z którego może być prowadzona egzekucja był znany D. K. przed wydaniem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie,

- wydruku księgi wieczystej nr (...) z elektronicznej bazy ksiąg wieczystych na okoliczność posiadania przez J. D. (1) majątku, który umożliwia zaspokojenie wierzytelności powódki;

- skargi D. K. na zarządzenie referendarza sądowego z dn. 8 stycznia 2019 r.

(i) W tym celu wniosła o zwrócenie się do Sądu Rejonowego L.. V Wydział Ksiąg Wieczystych o nadesłanie dokumentów wymienionej księgi wieczystej, celem przeprowadzenia z nich dowodu na okoliczność, iż majątek dłużnika J. D. (3) wystarcza w całości na zaspokojenie jego zobowiązania względem powódki, a także na okoliczność, iż powódka miała tego świadomość przed zakończeniem w I instancji niniejszego postępowania. Pozwana przez wydaniem orzeczenia w niniejszej sprawie nie miała świadomości tego, iż powódka w dn. 18 września 2018 r. złożyła wniosek o wpis do księgi wieczystej hipoteki przymusowej na udziale J. D. (3), a zatem zdawała sobie sprawę z tego, iż majątek dłużnika w całości wystarcza na zaspokojenie długu. Wiedzę o powyższym pozwana uzyskała już po wydaniu orzeczenia w niniejszej sprawie”.

Pozwana wniosła o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia i skierowanie sprawy do sądu I instancji celem jej ponownego rozpoznania, ewentualnie zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa” oraz „o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa strony przez pełnomocnika” (k. 176-179v).

Postanowieniem z dnia 16 stycznia 2020 roku, wydanym w przedmiocie wniosku D. K. o sprostowanie wyroku z dnia 20 marca 2019 roku, Sąd Rejonowy L. orzekł, że:

„I prostuje oczywiste omyłki i niedokładności w treści pkt I wydanego w niniejszej sprawie wyroku w ten sposób, że nakazuje wpisanie:

- w miejsce słowa „zawartej” słowo „zawartą”,
- w miejsce słowa „umowy” słowo „umowę”,
- w miejsce zwrotu „notariusza B. M.” zwrotu „notariusza w L. B. M.”,
- w miejsce zwrotu „objętej postanowieniem tego Sądu z dnia 12 maja 2014 roku o wydaniu D. K. dalszego tytułu wykonawczego” zwrotu „z klauzulą wykonalności na rzecz D. K. nadaną postanowieniem tego Sądu z dnia 16 kwietnia 2008 roku, sygn. akt (...)”;

II oddala wniosek w pozostałej części” (k. 204).

*

W odpowiedzi na apelację D. K., reprezentowana przez pełnomocnika, wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz o obciążenie pozwanej kosztami postępowania za obie instancje, w tym kosztami zastępstwa prawnego powódki (k. 214-218).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że do rozpoznania apelacji miały zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469).

Przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku stanowi, że do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

÷

Apelacja pozwanej jest zasadna tylko częściowo.

Uzasadnione są częściowo te zarzuty zawarte w uzasadnieniu apelacji, a nie w jej części wstępnej, które dotyczą zagadnienia wpływu przedawnienia roszczenia wierzyciela o spełnienie świadczenia pieniężnego przez dłużnika na ochronę wierzyciela przysługującą temu wierzycielowi na podstawie przepisów art. 527 k.c. i następnych, jeżeli na skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, a roszczenie wierzyciela o spełnienie świadczenia, w zakresie którego dłużnik stał się niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności, uległo przedawnieniu w całości lub w części.

W omawianym zakresie Sąd Rejonowy bez głębszej refleksji odwołał się do stanowiska Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 grudnia 2016 roku, I ACa 913/161, na który to wyrok powoływała się powódka, wskazując, że dłużnikowi, a nie każdej osobie trzeciej, przysługuje prawo odmowy spełnienia świadczenia z powodu przedawnienia roszczenia (k. 172v).

Argumentów przeciwnych, wbrew stanowisku pozwanej, nie dostarcza postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2017 roku, II CZ 146/162, i uzasadnienie tego postanowienia, ponieważ postanowienie to i jego uzasadnienie dotyczą wyłącznie kwestii proceduralnych związanych z wykładnią i stosowaniem przepisu art. 386 § 4 k.p.c., a mianowicie z zagadnieniem rozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji, i nie dotyczą kwestii materialnoprawnych związanych z badaniem istnienia i charakteru prawnego wierzytelności wierzyciela w postępowaniu o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c.

O ile panuje powszechna zgoda co do tego, że roszczenie oznaczonego wierzyciela o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną, jako dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, nie ma charakteru abstrakcyjnego, lecz jest zawsze związane z istnieniem – w chwili orzekania o bezskuteczności czynności – konkretnej wierzytelności pieniężnej tego wierzyciela, która istniała również w chwili dokonania czynności lub powstała po tej czynności (art. 530 k.c.), o tyle nie jest już jednoznaczne, czy ochronie na podstawie art. 527 k.c. i następnych podlega również wierzytelność przedawniona.

Z przepisów art. 117 § 2 zd. 1 i § 2¹ k.c. wynika, że przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko innej osobie niż konsumentowi sąd nie może uwzględnić z urzędu, lecz może to zrobić wyłącznie na zarzut dłużnika. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia.

W literaturze wyrażono wprawdzie stanowisko, że wierzytelność podlegająca ochronie na podstawie art. 527 k.c. powinna być „zaskarżalna”³, jednak stanowisko to jest zbyt ogólne i nie uwzględnia specyfiki i różnorodności stanów faktycznych, jakie mogą powstać na tle stosowania przepisów art. 527 k.c. i następnych. W szczególności należy zwrócić uwagę na okoliczność, że roszczenie o spełnienie świadczenia pieniężnego może ulec przedawnieniu dopiero po dokonaniu przez dłużnika czynności prawnej na szkodę wierzyciela albo też czynność prawna mająca na celu pokrzywdzenie wierzyciela zostanie dokonana po skutecznym zrzeczeniu się przez dłużnika korzystania z zarzutu przedawnienia roszczenia.

Nie wdając się w tym miejscu w szczegółową analizę możliwych stanów faktycznych, jakie mogą się pojawić na tle stosowania przepisów art. 527 k.c. i następnych, w ocenie Sądu Okręgowego należy przyjąć, że jeżeli dłużnik podniesienie skutecznie względem wierzyciela zarzut przedawnienia roszczenia wynikającego z wierzytelności, ze względu na którą wierzyciel domaga się ochrony na podstawie art. 527 k.c., okoliczność ta musi być uwzględniona przy ocenie zasadności powództwa wierzyciela o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną względem wierzyciela. Nie ma przy tym znaczenia, czy wierzytelność ta jest stwierdzona tytułem wykonawczym lub tylko tytułem egzekucyjnym. Przepisy art. 527 k.c. i następne nie uzależniają ochrony od tego, aby wierzytelność była stwierdzona co najmniej tytułem egzekucyjnym, w szczególności pochodzącym od sądu. Ewentualny tytuł egzekucyjny pochodzący od sądu wiąże tylko strony tego tytułu, a nie osoby trzecie.

Jak wynika z zebranego w rozpoznawanej sprawie materiału dowodowego, J. D. (1) podniósł względem wierzyciela – D. K. zarzut przedawnienia roszczenia wynikającego z wierzytelności, ze względu na którą powódka wniosła pozew w rozpoznawanej sprawie. W dniu 30 września 2020 roku Sąd Rejonowy w S. wydał bowiem wyrok w sprawie (...), którym pozbawił tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego wZ. z dnia 30 stycznia 2003 roku, (...), zaopatrzony w punkcie 11 c) w klauzulę wykonalności postanowieniem tego Sądu z dnia 16 kwietnia 2008 roku, wykonalności w stosunku do J. D. (1) w zakresie obejmującym odsetki ustawowe zasądzone od kwoty 17190 zł należności głównej za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 14 lipca 2011 roku.

Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił w pozostałej części powództwo J. D. (1) skierowane przeciwko D. K. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (k. 230).

Wprawdzie w chwili obecnej nie wiadomo, czy wyrok z dnia 30 września 2020 roku jest prawomocny, jednak jest to bez znaczenia, ponieważ treść tego wyroku w zestawieniu z twierdzeniami stron w sprawie (...) Sądu Rejonowego L. wskazuje, że podstawą faktyczną powództwa w sprawie (...) był co najmniej zarzut przedawnienia roszczeń objętych tytułem wykonawczym.

Zwrócić należy chociażby uwagę, że w sprawie (...) sama powódka twierdziła, że uległo przedawnieniu roszczenie o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 14 lipca 2011 roku (k. 56).

W związku z powyższym należało dokonać ustaleń w zakresie okoliczności związanych z wymagalnością roszczeń powódki i biegiem terminów przedawnienia, a następnie ocenić, czy do przedawnienia rzeczywiście doszło.

÷

Okolicznością bezsporną w rozpoznawanej sprawie jest fakt, że wierzytelność w kwocie 17190 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 23 października 2001 roku została zasądzona solidarnie od R. K. i J. D. (1) na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. w punkcie 11 c) wyroku Sądu Rejonowego w Z.z dnia 30 stycznia 2003 roku, wydanego w sprawie (...) (k. 18-21).

Wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku uprawomocnił się z upływem dnia 23 października 2003 roku („z dniem 23.10.2003” (k. 21 – adnotacja urzędowa na odpisie wyroku).

Przepisy zawarte w art. 125 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 grudnia 2005 roku stanowiły, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

Od dnia 10 grudnia 2005 roku przepis art. 125 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowił, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy.

Na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1104) art. 125 § 1 k.c. otrzymał następujące brzmienie:

Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd przedawnia się z upływem sześciu lat. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się z upływem trzech lat.

Art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku wszedł w życie w dniu 9 lipca 2018 roku.

Z przepisów art. 5 ust. 1 i 2 oraz art. 8 wynika, że ustawa z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw nie ma mocy wstecznej, a bieg terminów przedawnienia nieprzedawnionych roszczeń, innych niż przysługujące konsumentowi lub przysługujące przeciwko konsumentowi, następuje na zasadach określonych w art. 5 ust. 1 i 2 tej ustawy.

Z przepisów art. 125 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 lipca 2018 roku wynika, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy dziesięcioletniemu terminowi przedawnienia ulegały:

a) roszczenie wierzyciela o zapłatę kwoty 17190 zł z tytułu należności głównej,

b) roszczenie wierzyciela o zapłatę odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 23 października 2001 roku do dnia 23 października 2003 roku.

We wskazanym wyżej zakresie roszczenie wierzyciela było bowiem stwierdzone prawomocnym wyrokiem i istniało na dzień uprawomocnienia się wyroku.

Roszczenie wierzyciela o zapłatę odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia zapłaty ulegało natomiast przedawnieniu trzyletniemu. Roszczenie to było wprawdzie stwierdzone prawomocnym wyrokiem, jednak obejmowało świadczenia okresowe należne w przyszłości, a więc odsetki od dnia, kiedy wyrok był już prawomocny.

÷

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że bieg przedawnienia wskazanych wyżej roszczeń uległ kilka razy przerwaniu.

Przepis art. 123 § 1 pkt 1 k.c. stanowi, że bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Przepis art. 124 § 1 k.c. stanowi, że:

§ 1. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

§ 2. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

(1) Prawdopodobnie w styczniu 2004 roku do Sądu Rejonowego w Z. wpłynął wniosek Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. o nadanie klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego Sądu z dnia 30 stycznia 2003 roku, (...) przeciwko dłużnikom R. K. i J. D. (1).

W dniu 27 stycznia 2004 roku nadana została klauzula wykonalności prawomocnemu wyrokowi tego Sądu z dnia 30 stycznia 2003 roku, (...) przeciwko dłużnikom R. K. i J. D. (1) w zakresie obejmującym rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 11 c) (k. 62).

(2) W dniu 6 lutego 2004 roku na wniosek Syndyka Masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. wszczęte zostało przez Komornika Sądowego Rewiru IV przy Sądzie Rejonowym w L. postępowanie egzekucyjne w sprawie IV Km (...) przeciwko dłużnikowi J. D. (1), na podstawie tytułu wykonawczego, którym był prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, zaopatrzone w klauzulę wykonalności na rzecz Syndyka (k. 27-28).

Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie Km (...), Komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., stwierdzając, że egzekucja jest bezskuteczna (k. 27-28).

(3) W kwietniu 2008 roku D. K. złożyła do Sądu Rejonowego w Z. wniosek o nadanie na jej rzecz klauzuli wykonalności prawomocnemu wyrokowi Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, (...), przeciwko dłużnikom R. K. i J. D. (1).

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2008 roku Sąd Rejonowy w Z. nadał klauzulę wykonalności na rzecz D. K., na którą przeszła wierzytelność masy upadłości (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, (...) (k. 23, 62v-63v).

W dniu 19 maja 2008 roku sporządzony został tytuł wykonawczy z klauzulą wykonalności odpowiadającą treści postanowienia z dnia 16 kwietnia 2008 roku (k. 63v).

(4) Postanowieniem z dnia 12 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Z. na wiosek D. K. postanowił wydać wierzycielowi dalszy tytuł wykonawczy, obejmujący punkt 11 c) prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, w sprawie (...) opatrzony klauzulą wykonalności na podstawie postanowienia z dnia 16 kwietnia 2008 roku na rzecz D. K., celem wszczęcia egzekucji przeciwko J. D. (1), i oznaczyć tytuł wykonawczy liczbą porządkową II (k. 23, 24).

(5) W dniu 14 lipca 2014 roku na wniosek D. K. wszczęte zostało przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym L. M. W. postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) przeciwko dłużnikowi J. D. (1), na podstawie tytułu wykonawczego, którym był prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, zaopatrzony w klauzulę wykonalności na rzecz D. K. (k. 25, 56).

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2015 roku, wydanym w sprawie Km (...), Komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., stwierdzając, że egzekucja jest bezskuteczna (k. 25-26).

(6) Najpóźniej w czerwcu 2018 roku D. K. złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. M. S. (2) wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko J. D. (1) i wyegzekwowanie całości roszczenia wskazanego w punkcie 11 c) prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 30 stycznia 2003 roku, w sprawie(...), opatrzonego klauzulą wykonalności na rzecz D. K. (k. 131, 222).

Komornik wszczął egzekucję w sprawie Km (...).

(7) Najpóźniej w styczniu 2020 roku D. K. złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym L. J. O. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko J. D. (1) i wyegzekwowanie całości roszczenia wskazanego w punkcie 11 c) prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 30 stycznia 2003 roku, w sprawie (...) opatrzonego klauzulą wykonalności na rzecz D. K. (k. 227-229v).

÷

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie powołanych wyżej dokumentów, złożonych przez strony, a ponadto w zakresie daty złożenia wniosku egzekucyjnego w sprawie Km(...) na podstawie twierdzeń powódki zawartych w piśmie procesowym z dnia 13 marca 2018 roku, które Sąd Okręgowy uznał za przyznane na podstawie art. 230 k.p.c. Powódka wskazała bowiem, że wniosek egzekucyjny w tej sprawie został przesłany („nadany”) w dniu 14 lipca 2014 roku listem poleconym (k. 56). Powyższego twierdzenia pozwana nie zakwestionowała, ani też nie wypowiedziała się co do tego twierdzenia. Mając na uwadze wyniki całej rozprawy przed Sądem pierwszej instancji, Sąd Okręgowy uznał to twierdzenie za przyznane.

Z powyższych ustaleń wynika, że nie uległy przedawnieniu do chwili obecnej:

a) roszczenie wierzyciela o zapłatę kwoty 17190 zł z tytułu należności głównej,

b) roszczenie wierzyciela o zapłatę odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 23 października 2001 roku do dnia 23 października 2003 roku.

W odniesieniu do tych roszczeń bieg dziesięcioletnich terminów przedawnienia uległ przerwaniu na skutek zdarzeń prawnych wskazanych wyżej w punktach 1, 2, 3, 5, 6, i 7. Do chwili obecnej terminy przedawnienia tych roszczeń nie upłynęły, biegnąc na nowo po każdym przerwaniu (art. 124 § 1 i 2 k.c.).

W odniesieniu do roszczenia wierzyciela o zapłatę odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia zapłaty bieg trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia również ulegał przerwaniu na skutek zdarzeń prawnych wskazanych wyżej w punktach 1, 2, 3, 5, 6, i 7, jednak należy pamiętać o tym, że roszczenie o zapłatę odsetek za fakt późniejszego powstaje osobno za każdy dzień opóźnienia i staje

się wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia, a w związku z tym ulega przedawnieniu osobno za każdy dzień opóźnienia po upływie trzyletniego okresu przedawnienia⁴.

Chociaż zatem bieg przedawnienia tego roszczenia ulegał przerwaniu na skutek zdarzeń prawnych opisanych wyżej w punktach 1, 2 i 3, to do dnia złożenia do Komornika wniosku egzekucyjnego, o którym mowa wyżej w punkcie 5, a więc do dnia 14 lipca 2014 roku, uległo przedawnieniu roszczenie o zapłatę odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 13 lipca 2011 roku.

Po wydaniu przez Sąd Rejonowy w Z. postanowienia z dnia 16 kwietnia 2008 roku, opisanego wyżej w punkcie 3, do dnia złożenia wniosku egzekucyjnego w sprawie Km (...)upłynęło więcej niż trzy lata, a w związku z tym te odsetki za fakt opóźnienia, które ulegały przedawnieniu trzyletniemu, przedawniły się za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 13 lipca 2011 roku.

Złożenie w dniu 14 lipca 2014 roku przez wierzyciela kolejnego wniosku egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi J. D. (1) spowodowało, że uległ przerwaniu bieg trzyletniego terminu przedawnienia co do roszczeń o zapłatę omawianych odsetek za okres od dnia 14 lipca 2011 roku do dnia zapłaty.

Zdarzenia opisane wyżej w punkcie 4 nie spowodowały przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Wniosek o wydanie dalszego tytułu wykonawczego (art. 793 k.p.c.) nie jest czynnością prawną wierzyciela, o jakich mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że oddalił powództwo w części obejmującej żądanie uznania za bezskuteczną opisanej w tym punkcie umowy w celu egzekucji wierzytelności o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 13 lipca 2011 roku, zasądzonej na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z.z dnia 30 stycznia 2003 roku, wydanym w sprawie (...), nabytej przez D. K.,

2) w punkcie II w ten sposób, że zasądzoną od M. P. na rzecz D. K. kwotę 4477 zł tytułem zwrotu kosztów procesu obniża do kwoty 1959,30 zł.

Częściowa zmiana rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II zaskarżonego wyroku jest konsekwencją częściowej zmiany tego wyroku w punkcie I.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję stanowi przepis art. 100 zd. 1 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z uwagi na to, że powództwo zostało częściowo oddalone, Sąd Okręgowy stosunkowo rozdzielił koszty procesu pomiędzy stronami, mając na względzie fakt, w jakiej części żądanie pozwu zostało uwzględnione.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z dnia 31 stycznia 1991 roku, II CZ 255/90 (OSP 1991, z. 11, poz. 279), stosunkowy podział kosztów procesu (art. 100 k.p.c.) dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad z art. 98 § 2 i 3 k.p.c. (oraz art. 99 k.p.c.), w wypadkach tam wskazanych. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty, stanowiące ich udziały w całości kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział – zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica.

Ogółem koszty procesu w rozpoznawanej sprawie wyniosły w pierwszej instancji **8121,60 zł**.

Powódka poniosła koszty w kwocie **4477 zł**, obejmujące:

a) opłatę od pozwu – **860 zł** (k. 8),

b) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – **3600 zł**, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265 – tekst jednolity),

c) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – **17 zł** (k. 6v).

Pozwana poniosła koszty w kwocie **3644,60 zł**, obejmujące:

a) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – **3600 zł**, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.),

b) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – **17 zł** (k. 52),

c) opłaty pocztowe za przesłanie pism procesowych, których złożenie było niezbędne do celowej obrony – **5,20 zł** (k. 52a), **5,20 zł** (k. 53), **5,20 zł** (k. 88), **5,20 zł** (k. 143), **6,80 zł** (k. 144).

Pozwana przegrała sprawę w **0,69** części, ponieważ w takim zakresie zostało uwzględnione żądanie pozwu. Powódka przegrała sprawę w **0,31** części.

Udział w sumie kosztów procesu obciążający pozwaną wynosi **5603,90 zł** (= 8121,60 zł · 0,69). Udział w sumie kosztów procesu obciążający powódkę wynosi **2517,70 zł**.

Ponieważ poniesione przez powódkę koszty (4477 zł) o **1959,30 zł** przewyższają obciążający ją udział, zasądzeniu na jej rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

÷

Przy określeniu, w jakim zakresie każda ze stron przegrała sprawę w pierwszej instancji, należało wziąć pod uwagę wysokość całej wierzytelności, ze względu na którą powódka domagała się uznania za bezskuteczną umowy o częściowy dział spadku z dnia 28 października 2015 roku, a więc nie tylko wysokość należności głównej, czyli kwotę 17190 zł, ale również wyrażoną w złotych wysokość wierzytelności z tytułu odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie tej kwoty za okres od dnia 23 października 2001 roku, przy czym w okresie od dnia 23 października 2001 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku były to odsetki ustawowe, a w okresie od dnia 1 stycznia 2016 roku odsetki ustawowe za opóźnienie.

Przy określaniu wyrażonej w złotych wysokości wierzytelności z tytułu odsetek za opóźnienie, stanowiącej element żądania, którego sposób rozstrzygnięcia stanowił podstawę stosunkowego rozdzielenia kosztów, należało przyjąć pewien końcowy moment dla obliczenia wysokości tej wierzytelności, ponieważ w pozwie powód określił tę wierzytelność w taki sposób, w jaki zasądzona została w tytule egzekucyjnym, a więc przez wskazanie kwoty należności głównej, od której odsetki zostały zasądzone, dnia początkowego od którego zostały naliczone oraz oznaczenia, że są to odsetki ustawowe. Moment końcowy naliczania odsetek oznaczony został jako „dzień zapłaty”, co oznacza, że odsetki zostały zasądzone na przyszłość, do dnia faktycznej zapłaty zasądzonej należności głównej.

Opisany wyżej końcowy moment dla obliczenia wysokości wierzytelności z tytułu odsetek należało oznaczyć na dzień wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji, a więc na dzień 20 marca 2019 roku, ponieważ z jednej strony musi być przyjęty moment końcowy na określenie zakresu żądania, aby można było ustalić, a jakim zakresie każda ze stron odpowiednio wygrała i przegrała sprawę, a z drugiej dzień wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji jest właśnie dniem, w którym Sąd Rejonowy dokonywał takiego ustalenia na potrzeby rozstrzygnięcia.

Wysokość wierzytelności z tytułu odsetek ustawowych za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 23 października 2001 roku do dnia 20 marca 2019 roku wynosi **35232,79 zł**.

Wysokość całej wierzytelności objętej żądaniem powódki wynosi **52422,79 zł**.

$17190 \text{ zł} + 35232,79 \text{ zł} = 52422,79 \text{ zł}$

Powództwo zostało oddalone w zakresie wierzytelności w kwocie **16356,64 zł**, to jest co do odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 17190 zł za okres od dnia 24 października 2003 roku do dnia 13 lipca 2011 roku.

Powódka przegrała zatem sprawę w pierwszej instancji w **0,31** części.

$16356,64 \text{ zł} : 52422,79 \text{ zł} = 0,31$

Pozwana przegrała sprawę w pierwszej instancji w **0,69** części.

W takim samym zakresie każda ze stron przegrała sprawę w drugiej instancji, ponieważ wyrok Sądu pierwszej instancji został zaskarżony przez pozwaną w całości, a zakres uwzględnienia i oddalenia apelacji odpowiada zakresowi uwzględnienia i oddalenia powództwa.

*

W pozostałym zakresie apelacja pozwanej jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

*

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od M. P. na rzecz D. K. kwotę **408,47 zł** tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Ogółem koszty postępowania odwoławczego w rozpoznawanej sprawie wyniosły **4488,80 zł**.

Powódka poniosła koszty w kwocie **1800 zł**, obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika procesowego.

Pozwana poniosła koszty w kwocie **2688,80 zł**, obejmujące:

a) wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – **1800 zł**,

b) opłatę od apelacji – **860 zł** (k. 193),

c) opłaty pocztowe za przesłanie pism procesowych, których złożenie było niezbędne do celowej obrony – **5,20 zł** (k. 161), **5,90 zł** (k. 194), **5,90 zł** (k. 201), **5,90 zł** (k. 225), **5,90 zł** (k. 231).

Pozwana przegrała sprawę w drugiej instancji w **0,69** części, ponieważ w takim zakresie apelacja została oddalona. Powódka przegrała sprawę w drugiej instancji w **0,31** części, ponieważ w takim zakresie apelacja została uwzględniona.

Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający pozwaną wynosi **3097,27 zł** (= 4488,80 zł · 0,69). Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający powódkę wynosi **1391,53 zł**.

Ponieważ poniesione przez powódkę koszty (1800 zł) o **408,47 zł** przewyższają obciążający ją udział, zasądzeniu na jej rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Anna Podolska-Kojtych Dariusz Iskra Andrzej Ryng

1 Sąd Rejonowy nie przytacza oznaczenia tego wyroku, a jedynie przytacza fragment uzasadnienia.

2 Lex nr 2240403.

3 Por. przykładowo: A. Janiak, (w:) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, wyd. II, pod redakcją A. Kidyby – komentarz do art. 527 k.c.; J. Naczyńska, (w:) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), pod redakcją M. Frasa i M. Habdas – komentarz do art. 527 k.c.

4 Por.: uchwałę SN z dnia 4 maja 1991 roku, III CZP 20/91, OSN C 1991, z. 10-12, poz. 120; uchwałę SN z dnia 4 maja 1991 roku, III CZP 21/91, OSN C 1991, z. 10-12, poz. 121; uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 czerwca 2001 roku, III CKN 369/00, Lex nr 52358.